

تعیین رابطه " طرحواره‌های ناسازگار اولیه " با ابعاد " نگرش به نحوه انتخاب همسر " در دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران

۱ اقدس سادات رضوی

۲ دکتر مریم السادات فاتحی زاده

۳ دکتر عذرا اعتمادی

۴ دکتر محمدرضا عابدی

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و ابعاد نگرش به انتخاب همسر در بین دانشجویان بود. نوع پژوهش حاضر توصیفی (همبستگی از نوع پیش بین) است. در این پژوهش حوزه‌های طرحواره‌های اولیه متغیرهای پیش بین و ابعاد نگرش به نحوه انتخاب همسر متغیرهای ملاک بودند. ۱۲۲

۱ - دانشجوی دکتری تخصصی مشاوره - گرایش خانواده - دانشگاه اصفهان

۲ - دانشیار دانشگاه اصفهان

۳ - دانشیار دانشگاه اصفهان

۴ - دانشیار دانشگاه اصفهان

نفر از بین دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران بصورت نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. دانشجویان پرسشنامه نگرش به نحوه انتخاب همسر و پرسشنامه طرحواره یانگ (SQ-SF) را تکمیل کردند. در پژوهش حاضر روش آماری همبستگی، تحلیل رگرسیون با شیوه ورود و گام به گام و تحلیل واریانس چند متغیره به کار برده شد. نتایج یافته‌ها نشان داد که بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و نگرش به نحوه انتخاب همسر رابطه مثبت و معناداری وجود دارد یعنی هر چه افراد طرحواره‌های ناسازگار بیشتری داشته باشند احتمال آنکه از افکار الزام آور برای انتخاب همسر استفاده کنند بیشتر است. یافته‌های رگرسیون نیز نشان می‌دهد که طرحواره استحقاق / بزرگ منشی و رهاشدگی تقریباً در بیشتر حوزه های انتخاب همسر پیش‌بینی کننده هستند.

کلید واژه‌ها: طرحواره‌های ناسازگار اولیه، نگرش به نحوه انتخاب همسر، دانشجویان

مقدمه

ازدواج به عنوان بنیادی‌ترین و مهم‌ترین روابط انسانی شرح داده شده است زیرا ساختار اولیه خانواده و پرورش نسل بعدی را فراهم می‌کند. ازدواج خوب به زندگی معنا و هویت می‌دهد (کری^۱، ۲۰۰۵) و اولین و مهم‌ترین مرحله در سیکل زندگی خانوادگی می‌باشد که در آن انتخاب همسر صورت می‌گیرد (فریدمن^۲، ۲۰۰۳). انتخاب همسر موضوعی پیچیده و تصمیمی تاثیرگذار بر روی زندگی آینده فرد می-

1. Corey, K.M.

2. Friedman, M.

باشد (کلارک^۱ وارن ، ترجمه قراچه داغی ، ۱۳۸۱). اینکه فرد در ازدواج به اهداف مطلوب فردی و اجتماعی خود برسد یا خیر تا حدود زیادی بستگی به نحوه انتخاب دارد (آفاجانی، ۱۳۷۵). در این میان نگرش افراد به نحوه انتخاب مسئله ای است که همواره در معرض تغییر بوده و شامل مجموعه ای از شناخت، احساس/عاطفه و کنش فرد در خصوص شیوه انتخاب می باشد (کریمی، ۱۳۸۳). کاب^۲ و همکاران (۲۰۰۳) شیوه های انتخاب همسر را بر طبق ۹ عقیده ی الزام آور تعریف کرده اند که شامل: ضرورت داشتن ارتباط با فرد مورد علاقه، من فقط عاشق یک نفر می توانم باشم، کفایت عشق برای ازدواج، سهل انگاری در انتخاب همسر (اعتقاد به آسان بودن انتخاب همسر)، با طرف مقابل کاملاً متفاوت بودن (تضاد مکمل)، آرمان گرایی، اطمینان کامل برای انتخاب، محور قرار دادن شناخت فرد مورد علاقه، اعتقاد به هماهنگی خانواده در بررسی عوامل موثر بر انتخاب همسر علاوه بر عوامل اجتماعی - اقتصادی ، علل فردی و روان شناختی نیز موثرند . شیوه های تصور فرد در مورد خود و دیگران از جمله عوامل موثری است که بر انتخاب همسر تاثیر گذار است. این شیوه تصور طرحواره^۳ نامیده می شود (بک^۴، ۱۹۶۷). طرحواره ها موجب سوء گیری در تفسیرهای ما از رویدادها می شوند و این سوء گیری در آسیب شناسی روابط بین فردی از جمله روابط بین زوجین و همینطور روابط بین دختر و پسر قبل از ازدواج ، به صورت سوء تفاهم ها ، نگرش های تحریف شده ، گمانه های نادرست ، هدف ها و چشم داشت های غیر واقع بینانه خود را نشان می دهد (پاسکال^۵ و همکاران، ۲۰۰۸).

1 . Clarck wan
2 . Cobb
3 . Schema
4 . Beck, A.T.
5 . Pascal

مطابق با نظر یانگ^۱ (۱۹۹۹) این طرحواره‌ها به خاطر تجارب کودکی منفی ایجاد می‌شوند که بر شیوه تفکر، احساس و رفتار فرد در روابط صمیمانه بعدی و سایر جنبه‌های زندگی تاثیر می‌گذارد (یانگ و همکاران، ترجمه حمید پور و اندوز، ۱۳۸۶). یانگ مجموعه‌ای از این طرحواره‌ها را تحت عنوان "طرحواره‌های ناسازگار اولیه"^۲ گردآوری نموده است (جیل^۳ و همکاران، ۲۰۰۸). این طرحواره‌های ناسازگار اولیه مطابق با پنج نیاز تحولی کودک به پنج حوزه بریدگی و طرد^۴، خودگردانی و عملکرد مختل^۵، محدودیت‌های مختل^۶، دیگر جهت‌مندی^۷، گوش به زنگی بیش از حد و بازداری^۸ تقسیم شده‌اند که هر کدام شامل چند طرحواره می‌شوند (یانگ، ترجمه صاحبی و حمیدپور، ۱۳۸۴).

یانگ (۱۹۹۰) هیجده طرح‌واره را بیان می‌کند که عبارتند از:

رها شدگی^۲ - بی اعتمادی / بد رفتاری^۳ - محرومیت هیجانی^۴ - نارسایی / بی‌مهری^۵ - گوشه‌گیری اجتماعی / بیگانگی^۶ - وابستگی / بی‌کفایتی عملی^۷ - آسیب‌پذیری نسبت به زیان یا بیماری^۸ - گرفتاری^۹ - شکست در پیشرفت^{۱۰} -

- 1 . Young, J
- 2 . early maladaptive schema
- 3 . Jill
- 4 . Disconnection and rejection
- 5 . Impaired autonomy and performance
- 6 . Impaired limitities
- 7 . Other-directiones
- 8 . Overvigilance and inhibition
- 9 . abandonment
- 10 . mistrust/abuse
- 11 . Emotional deprivation
- 12 . Defectiveness/unlovability
- 13 . Sotial isolation/alienation
- 14 . Impaired autonomy and performance
- 15 . Vulnerability to harm or illness
- 16 . enmeshment
- 17 . Failure to achieve

استحقاق/ بزرگ منشی^۱ - خویشتن داری و خود انضباطی ناکافی^۲ ۱۲ اطاعت^۳: احساس اجبار نسبت به واگذاری افراطی خود به دیگران ۱۳- ایثار^۴: تمرکز افراطی بر ارضاء نیازهای دیگران در زندگی روزمره ۱۴- تایید جویی/ جلب توجه^۵ ۱۵- نگرانی/ بد بینی^۶: تمرکز عمیق و پیوسته بر جنبه های منفی زندگی ۱۶- بازداری هیجانی^۷: باز داری افراطی رفتاری، احساسات و ارتباطات خود انگیخته ۱۷ معیارهای سر سخنانه^۸: کوشش بسیار کند ۱۸- خود تنبیهی^۹.

یانگ و گلوسکی (۱۹۹۷) معتقدند که این طرحواره ها و باورهای مربوط به روابط میان فردی در بزرگسالی در همسرگزینی و روابط زناشویی نمود می یابند و بر آن تاثیر زیان بار می گذارند. وبه واسطه تاثیری که این طرحواره ها بر اختلالات شخصیت و اختلال های خلق می گذارند، می توانند تاثیری غیر مستقیم بر روابط زناشویی داشته باشند. (یانگ، ۱۹۹۰).

در مورد رابطه طرحواره ها و اختلالات شخصیت تحقیقات متعددی صورت گرفته است. نتایج تحقیق ولبورن^{۱۰} (۲۰۰۰) نشان می دهد که پس از یک دوره درمان گروهی بر روی بیماران با اختلالات روان پزشکی، تغییرات معناداری در طرحواره های "آسیب پذیری نسبت به ضرر و بیماری"، "بیگانگی اجتماعی" و "نقص و شرم" وجود دارد. نتایج تحقیق بال و سسرو^{۱۱} (۲۰۰۱) نیز نشان می دهد که رابطه

1. Entitlement/superiority
2. Insufficient self- disciplin
3. subjugation
4. Self-sacrifice
5. Admiration/recognition-seeking
6. Pessimism/worry
7. Emotional inhibition
8. Unrelenting standard
9. Self-punitivness
10. Wellburn
11. Ball,S&Cecero.J

معناداری بین شدت اختلال شخصیت و طرحواره‌های ناسازگار وجود دارد. در تحقیقی که توسط کلیفتون^۱ (۱۹۹۵) انجام گرفت نتایج نشان داد که طرحواره ناسازگار "شکست" ارتباط منفی با احساس اعتماد و قابل پیش‌بینی بودن شریک زندگی داشت و "بد رفتاری و بی‌اعتمادی" به طور مستقیم با قابلیت اطمینان شریک زندگی رابطه داشت. افرادی که دارای طرحواره ناسازگار "محرومیت هیجانی" یا "نقص" بودند کمتر به شریک خود اعتماد داشتند. در پژوهش استیلز^۲ (۲۰۰۴) طرحواره‌های ناسازگار "محرومیت هیجانی" پیش‌بینی کننده صمیمیت می باشد.

پژوهش رینر^۳ (۲۰۰۸) نیز پیش‌بینی کرد که کلیه‌ی الگوهای مرتبط با نمرات دلبستگی والدینی، پیش‌بینی کنندگان طرحواره‌های ناسازگار اولیه هستند. نتایج سایر بررسی‌ها کوریستین^۴ (۲۰۰۲) نشان داده است که طرحواره‌های ناسازگار اولیه پیش‌بینی نیرومندی برای بدبینی، افسردگی، ناامیدی و اضطراب در میان همسران است. برادبری^۵ (۲۰۰۸) نیز دریافت که طرحواره‌های منفی مانند خود کم بینی در تعاملات سازگاران و ناسازگاران همسران نقش اساسی دارند.

پژوهش‌های انجام شده در ایران نیز نشان داده است که میان طرحواره‌های ناسازگار با رضایت زناشویی (اندوز و حمیدپور، ۱۳۸۴) و صمیمیت زناشویی رابطه معکوس وجود دارد (ذوالفقاری، فاتحی زاده و عابدی، ۱۳۸۷). پژوهش یوسفی و همکاران (۱۳۸۹) مویده این مطلب است که طرحواره‌های بی‌اعتمادی- بد رفتاری، معیارهای سخت‌گیرانه و بازداری هیجانی بیش‌ترین توان پیش‌بینی طلاق را در بین زوج‌های ایرانی دارا است.

1. Clifton
2. Stiles
3. Rayner
4. Coristine
5. Bradbury

پژوهش حاضر با هدف دستیابی به رابطه‌ی بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و نگرش نسبت به نحوه انتخاب همسر است. با توجه به تحقیقات انجام شده چنین انتظار می‌رود که ناسازگاری بیشتر یک طرحواره باعث شیوه‌ی انتخاب همسر به صورت اجباری‌تر و الزام‌آورتر می‌شود. پژوهش حاضر در صدد است که روابط ساده ۱۵ حوزه طرحواره و ابعاد نه‌گانه نگرش نسبت به نحوه انتخاب همسر را بررسی کند و ثابا مشخص نماید که هر کدام از طرحواره‌ها تا چه میزان پیش‌بینی‌کننده‌ی افکار الزام‌آورتر و محدودکننده‌تر در انتخاب همسر خواهند بود.

روش

طرح این پژوهش، توصیفی (همبستگی از نوع پیش‌بینی) است. با استفاده از همبستگی ساده و تحلیل رگرسیون گام به گام سعی در یافتن مناسب‌ترین متغیرها و بررسی رابطه مستقل و متقابل آن‌ها با متغیرهای ملاک شده است.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور تهران می‌باشد. نمونه‌گیری به صورت تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای اجرا شده است. بدین صورت که از بین واحدهای دانشگاه پیام نور تهران، واحد پیام نور آبدلی به صورت تصادفی انتخاب شد. سپس از بین دانشجویان این واحد، تعداد ۱۲۲ دانشجو دختر و پسر از کلیه رشته‌ها به صورت تصادفی انتخاب شدند. در جدول زیر ویژگی جمعیت شناختی نمونه پژوهش ارائه شده است.

ویژگیهای جمعیت شناختی نمونه پژوهش

متغیر		فراوانی
	۱	۳۵
	۲	۲۰
	۳	۱۹
	۴	۲۳
	۵ و بیشتر	۱۴
تحصیلات پدر	بدون پاسخ	۱۱
	راهنمایی و پایین تر	۳۳
	دبیرستان و دیپلم	۴۹
	کاردانی و کارشناسی	۱۷
	ارشد و بالاتر	۶
تحصیلات مادر	بدون پاسخ	۱۷
	راهنمایی و پایین تر	۳
	دبیرستان و دیپلم	۶۴
	کاردانی و کارشناسی	۴
	ارشد و بالاتر	۶
تاهل	بدون پاسخ	۱۸
	مجرد	۸۹
	متاهل	۱۱
	بدون پاسخ	۲۲

همانگونه که در جدول مشاهده می شود بیشترین تعداد نمونه (۲۸/۷ درصد)

فرزند اول خانواده، و بیشترین تحصیلات پدر (۴۰/۲ درصد) و مادر (۵۴/۳ درصد)

دبیرستان و یا دیپلم و اکثراً مجرد (۷۳ درصد) هستند.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه طرحواره یانگ (SQ-SF):

برای اندازه گیری طرحواره های ناسازگار ، ابزار اندازه گیری مورد استفاده ، شکل کوتاه پرسشنامه طرحواره یانگ (SQ-SF) می باشد. این پرسشنامه یک ابزار ۷۵ سؤالی برای سنجش طرحواره های ناسازگار اولیه با طیف لیکرت بر روی یک مقیاس ۶ درجه ای از " کاملاً درست درباره من " تا " کاملاً غلط درباره من " درجه بندی می شود. یانگ (۱۹۹۸) این پرسشنامه را از روی فرم اصلی پرسشنامه (فرم ۲۰۵ آیتمی) ساخت پرسشنامه SQ-SF ۱۵ طرحواره ناسازگار اولیه را می سنجد (یانگ، ۱۹۹۸) . هر ۵ آیتم این پرسشنامه یک طرحواره را می سنجد، این طرحواره ها عبارتند از :

طرحواره رهاشدگی ، طرحواره بی اعتمادی / بد رفتاری ، طرحواره محرومیت هیجانی ، طرحواره وابستگی / بی کفایتی ، طرحواره آسیب پذیری نسبت به ضرر؛ طرحواره نقص / شرم ، طرحواره ناکامی، طرحواره بازداری هیجانی، طرحواره فداکاری، طرحواره معیارهای سرسختانه، طرحواره استحقاق، طرحواره خودانضباطی ناکافی ، طرحواره بیگانگی اجتماعی ، طرحواره اطاعت / پیروی، طرحواره گرفتاری / در دام افتادگی.

هر آیتم بر روی یک مقیاس ۶ درجه ای نمره گذاری می شود؛ نمره ۱ برای کاملاً نادرست درباره من، نمره ۲ برای بیشتر نادرست درباره من ، نمره ۳ تا حدی نادرست درباره من، نمره ۴ تقریباً درست درباره من، نمره ۵ بیشتر درست درباره من، نمره ۶ کاملاً درست درباره من. نمره کلی برای هر مقیاس از میانگین آیتم های آن

مقیاس محاسبه می شود. نمرات بالاتر وجود طرحواره های ناسازگار بیشتر را منعکس می کند.

اعتبار و روایی:

پایایی فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره یانگ با استفاده از روش بازآزمایی و محاسبه ضریب همبستگی پیرسون برای خرده مقیاسها به شرح زیر می باشد:

وابستگی / شکست: ۰/۸۳، بیگانگی اجتماعی / نقص / شرم: ۰/۸۰، محرومیت هیجانی: ۰/۷۸، خود انضباطی ناکافی / اطاعت: ۰/۷۶، آسیب پذیری نسبت به ضرر: ۰/۷۶، معیارهای سرسختانه: ۰/۸۵، خود تحول نیافته / گرفتار: ۰/۷۷، بی اعتمادی / بدرفتاری: ۰/۶۵، بازداری هیجانی: ۰/۶۹، رهاشدگی: ۰/۷۸، از خود گذشتگی: ۰/۶۹، استحقاق: ۰/۷۹، بدست آمد، روایی سازه فرم کوتاه پرسشنامه یانگ با استفاده از تحلیل رگرسیون و همبستگی بین خرده مقیاسهای SF - SQ و خرده مقیاسهای SCL - 25 در سطح $P < 0.01$ و $P < 0.05$ معنادار بودند یعنی این پرسشنامه دارای روایی سازه بالایی می باشد (آهی، ۱۳۸۵).

پرسشنامه نگرش به نحوه انتخاب همسر:

این پرسشنامه در ابتدا توسط کاب، لارسون و واتسون^۱، تحت عنوان "مقیاس نگرش به روابط عاشقانه و انتخاب همسر" (ARMSS) و به منظور ارزیابی باورهای الزام آور و محدود کننده، در کانادا تدوین شد. پرسشنامه مذکور حاوی ۳۲ سوال و ۷ عامل (خرده مقیاس) بوده است. مبنای نظری پرسشنامه مذکور عقاید محدود کننده لارسون (۱۹۹۳) در مورد انتخاب همسر است. لارسون در سال ۱۹۹۲

1. Cobb, Larson & Watson

2. Attitudes About Romance and Mate Selection Scale

نقش عقاید را مورد باز بینی قرار دادو ۹ عقیده محدود کننده که معمولا افراد در پی فرایند انتخاب همسر خود به کار می برند، را تعریف و تعیین کرد. سپس کاب و همکارانش خرده مقیاس های این آزمون را بر اساس این ۹ عقیده طراحی کردند که به شرح ذیل می باشد:

۱- اعتقاد به اینکه فقط یک نفر می تواند مرا خوشبخت کند.

۲- عشق کافی است.

۳- زندگی با همدیگر بدون ازدواج (رابطه قبل از ازدواج)

۴- اطمینان و تضمین کامل در انتخاب همسر.

۵- ایده آل گرایی.

۶- عدم هر گونه تلاش در انتخاب همسر.

۷- با طرف مقابل کاملا متفاوت بودن (تضاد مکمل) (کاب و همکاران، ۲۰۰۳).

این پرسشنامه در ایران توسط فرحبخش و مصری پور در سال ۱۳۸۴ ترجمه، هنجاریابی و اجرا شد. البته تغییراتی نیز در خرده تعداد سوالات و کیفیت آنها داده شده است. بدین شرح که از ۳۲ سوال به ۷۵ سوال و از ۷ خرده مقیاس به ۹ خرده مقیاس تبدیل شد. این خرده مقیاس ها عبارتند از:

۱- ضرورت داشتن ارتباط با فرد مورد علاقه.

۲- من فقط عاشق یک نفر می توانم باشم.

۳- کفایت عشق برای ازدواج.

۴- سهل انگاری در انتخاب همسر (اعتقاد به آسان بودن انتخاب همسر).

۵- با طرف مقابل کاملا متفاوت بودن (تضاد مکمل).

۶- آرمان گرایی.

۷- اطمینان کامل برای انتخاب.

۸- محور قرار دادن شناخت فرد مورد علاقه.

۹- اعتقاد به هماهنگی خانواده.

اعتبار و روایی

این پرسشنامه در ابتدا حاوی ۵۲ سوال و ۱۳ عامل بوده است که از طریق روایی سازه تبدیل به آزمونی با ۳۲ سوال و ۷ خرده مقیاس شده است. همچنین روایی همزمان نیز برای این آزمون اجرا شده و با آزمون RBS^۱ که حاوی ۱۵ سوال بوده، مقیاس شده است. همبستگی کل این آزمون در سطح ۹۹٪، ۴۵ به دست آمده است ($r=45, p<.1$). پایایی آن براساس ضریب آلفای کرونباخ برای همه مقیاس ها در کل ۸۸٪ به دست آمده و برای خرده مقیاس از ۶۴٪ الی ۹۸٪ متغیر بوده است (کاب و همکاران، ۲۰۰۳). در ایران پایایی این پرسشنامه براساس روش آلفای کرونباخ ۹۰٪ و روش بازآزمایی ۷۲٪ و روایی از طریق روش روایی و روایی از طریق روش روایی واگرا در سطح ۹۹٪ توسط فرحبخش و مصری پور بالا گزارش شده است.

پرسشنامه مذکور که براساس مقیاس لیکرت مقیاس بندی شده، در چهار طیف (کاملاً مخالف، مخالف، موافق، و کاملاً موافق) درجه بندی شده است. به ترتیب از نمره ۱ ال ۴ نمره گذاری می شوند. حداقل نمره ۷۵ و حداکثر ۳۰۰ می باشد. نمره کمتر نشان دهنده این است که فرد از افکار الزام آور و محدود کننده کمتر متاثر است.

تحلیل آماری داده‌ها

داده های به دست آمده از آزمودنی ها پس از اجرا نمره گذاری شده و در تحلیل آن از روش های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چند متغیره ، و تحلیل واریانس) استفاده شد.

یافته‌ها

در جدول شماره ۱ و ۲ یافته های توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار پانزده طرحواره ی ناسازگار اولیه (متغیرهای پیش بین) و ابعاد نگرش به نحوه انتخاب همسر ارائه شده است.

جدول ۱: میانگین و انحراف استاندارد نمرات طرحواره ها

طرحواره ها	میانگین	انحراف استاندارد
محرومیت هیجانی	۰.۲۱	۰.۲۸
رهاشدگی	۰.۲۳	۰.۲۵
بی اعتمادی	۰.۱۸	۰.۲۶
بیگانگی اجتماعی	۰.۱۶	۰.۲۱
نقص / شرم	۰.۰۹	۰.۱۹
ناکامی	۰.۰۶	۰.۱۹
وابستگی	۰.۰۷	۰.۱۵
آسیب پذیری	۰.۱۱	۰.۲۱
گرفتاری	۰.۱۸	۰.۲۲
اطاعت	۰.۱۱	۰.۲۲
فداکاری	۰.۳۰	۰.۳۱

بازداری هیجانی	۰.۲۱	۰.۲۷
معیارهای سرسختانه	۰.۳۵	۰.۲۹
استحقاق	۰.۳۹	۰.۳۱
خودانضباطی ناکافی	۰.۲۳	۰.۲۵

جدول ۲: میانگین و انحراف استاندارد نمرات نگرش به نحوه انتخاب همسر

ابعاد نگرش نسبت به انتخاب همسر	میانگین	انحراف استاندارد
ارتباط	۱۹.۱۳	۳.۸۲
عاشق انفر بودن	۱۷.۰۰	۳.۹۰
کفایت عشق	۸.۴۷	۲.۲۸
سهل انگاری	۲۷.۴۵	۶.۲۷
تضاد مکمل	۱۴.۶۳	۲.۵۷
ارمان گرایی	۱۵.۰۲	۳.۲۲
اطمینان کامل	۱۱.۲۹	۱.۸۴
منحرف ساز	۱۱.۰۴	۲.۲۶
نقش شناخت	۱۶.۴۱	۲.۸۱
هماهنگی با خانواده	۳۴.۳۸	۵.۶۰

جدول ۱ و ۲ میانگین و انحراف استاندارد نمرات طرحواره ها و ابعاد نگرش نسبت به انتخاب همسر را نشان می دهد. همانگونه که جدول نشان می دهد طرحواره های استحقاق و ناکامی به ترتیب بالاترین و پایین ترین میانگین را دارا هستند. همچنین در ابعاد نگرش نسبت به انتخاب همسر هماهنگی با خانواده و کفایت عشق به ترتیب بالاترین و پایین ترین میانگین را دارند.

تعیین رابطه " طرحواره های ناسازگار اولیه " با ابعاد " نگرش به نحوه ... ۵۹

در جدول شماره ۳ ضرایب همبستگی هر یک از طرحواره ها با ابعاد نگرش نسبت به انتخاب همسر ارائه شده است.

جدول ۳. همبستگی هر یک از طرحواره ها با ابعاد نگرش نسبت به نحوه انتخاب

همسر

نگرش طرحواره ها	شناخت ساز	منحرف	هماهنگی - با خانواده	اطمینان کامل	ارمان گرایی	تضاد	سهل انگاری	کفایت عشق	عاشق یک نفر	ارتباط با فرد مورد علاقه
محرومیت هیجانی	۰.۰۰۹	۰.۰۷۴	۰.۰۷۶	۰.۱۶۹	۰.۱۳۰	۰.۰۲۸	۰.۲۰۲	۰.۱۱۹	۰.۰۳۳	۰.۰۴۲
رهاشدگی	۰.۲۷۴	۰.۱۶۳	۰.۳۴۳	۰.۳۳۶	۰.۲۳۸	۰.۱۲۱	۰.۰۹۸	۰.۳۷۸	۰.۲۹۵	۰.۲۸۲
بی اعتمادی	۰.۰۸۱	۰.۰۷۳	۰.۱۵۷	۰.۱۳۴	۰.۱۴۱	۰.۰۸۸	۰.۰۶۶	۰.۱۱۲	۰.۱۱۲	۰.۲۷۷
بیگانگی اجتماعی	۰.۱۸۲	۰.۰۵۶	۰.۱۶۰	۰.۲۲۱	۰.۱۳۹	۰.۱۹۰	-۰.۰۴۰	۰.۰۸۸	۰.۲۲۲	۰.۲۰۵
نقص / شرم	۰.۱۶۰	۰.۰۹۷	۰.۲۲۶	۰.۱۴۰	۰.۱۰۱	۰.۲۰۱	۰.۰۶۴	۰.۱۴۱	۰.۱۷۳	۰.۱۶۶
ناکامی	۰.۰۵۹	۰.۰۹۹	۰.۲۲۲	۰.۱۹۸	۰.۰۷۱	۰.۱۲۹	۰.۲۲۶	۰.۱۲۲	۰.۱۲۲	۰.۰۱۱
وابستگی	۰.۰۶۹	۰.۰۴۸	۰.۱۷۳	۰.۲۰۲	۰.۰۸۴	۰.۱۷۹	۰.۰۳۶	۰.۰۱۷	۰.۲۱۹	۰.۲۶۶
آسیب پذیری	۰.۱۳۱	۰.۱۴۰	۰.۱۸۵	۰.۲۲۶	۰.۱۷۴	۰.۲۸۸	۰.۰۹۸	۰.۲۲۹	۰.۱۱۲	۰.۲۴۶
گرفتاری	۰.۱۴۶	۰.۱۷۸	۰.۲۴۳	۰.۰۲۳۵	۰.۲۰۵	۰.۲۶۷	۰.۲۰۱	۰.۱۸۸	۰.۳۳۲	۰.۱۰۳
اطاعت	۰.۱۱۶	۰.۰۹۴	۰.۳۸۵	۰.۲۲۱	۰.۱۱۳	۰.۲۸۱**	۰.۰۱۸	۰.۲۱۹	۰.۱۹۳	۰.۲۴۴
فداکاری	۰.۲۱۷	۰.۱۶۶	۰.۰۹۸	۰.۱۲۷	۰.۰۶۳	۰.۰۳۶	-۰.۰۲۵	-۰.۰۳۰	۰.۲۴۹	۰.۱۱۰
بازداری هیجانی	۰.۱۴۷	۰.۱۴۲	۰.۲۴۷	۰.۱۷۱	۰.۲۱۱	۰.۰۵۸	۰.۰۴۹	۰.۲۴۰	۰.۱۵۸	۰.۱۵۷

معیارهای سرسختانه	۰.۲۷۸	۰.۱۳۵	۰.۱۴۷	۰.۱۷۲	۰.۱۲۵	۰.۱۲۳	-۰.۱۲۶	-۰.۰۴۶	۰.۱۹۸	۰.۱۲۸
استحقاق	۰.۳۹۶	۰.۱۹۹	۰.۳۳۴	۰.۳۳۴	۰.۲۱۱	۰.۱۰۴	-۰.۰۴۳	۰.۳۲۹	۰.۲۲۸	۰.۳۴۵
خودانظباطی ناکافی	۰.۰۹۷	۰.۰۷۶	۰.۲۵۷	۰.۰۸۵	-۰.۰۱۸	۰.۱۰۰	-۰.۱۷۱	۰.۲۱۰	۰.۰۸۴	۰.۱۸۴

$p < 0/05$

$p < 0/01$

همانطور که در جدول مشاهده می کنید بالاترین میزان همبستگی مربوط به رابطه ی طرحواره استحقاق با شناخت و کمترین میزان مربوط به رابطه ی طرحواره ناکامی با ارتباط با فرد مورد علاقه است.

جدول ۴: نتایج خلاصه ی مدل رگرسیونی به ازای رابطه طرحواره ها با هر یک از ابعاد نگرش نسبت به نحوه انتخاب همسر

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	R	R ²	R ² تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد	F	سطح معنی داری
گام ورود	استحقاق	۰/۴۱	۰/۱۷	۰/۱۵	۳/۴۹	۶/۷۶	۰/۰۱
طرحواره ها	رهاشده گی	ارتباط					
گام ورود	گرفتاری	۰/۳۳	۰/۱۱	۰/۱۰	۳/۶۷	۱۴/۸۶	۰/۰۰۱
گام ورود	رهاشده گی						
گام ورود	استحقاق	۰/۵۳	۰/۲۸	۰/۲۶	۱/۹۶	۱۱/۸۹	۰/۰۰۱
گام ورود	فداکاری						
گام ورود	ناکامی						
گام ورود	خودانظباطی						
گام ورود	گرفتاری	سهل انگاری	۰/۴۵	۰/۲۰	۰/۱۷	۵/۶۷	۰/۰۳
گام ورود	محرومیت هیجانی						

تعیین رابطه " طرحواره های ناسازگار اولیه " با ابعاد " نگرش به نحوه ... ۶۱

۰/۰۰۱	۱۰/۸۵	۲/۴۶	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۲۹	تضاد مکمل	آسیب پذیری	۱
۰/۰۰۸	۷/۱۸	۳/۱۳	۰/۰۵	۰/۰۶	۰/۲۴	ارمان گرایی	رهاشدگی	۱
۰/۰۰۱	۱۰/۸۴	۱/۶۸	۰/۱۷	۰/۱۹	۰/۴۳	اطمینان کامل	رهاشدگی استحقاق	۱ ۲
۰/۰۲۸	۴/۹۴	۲/۲۳	۰/۰۳	۰/۰۴	۰/۲۰	منحرفساز	استحقاق	۱
۰/۰۴۶	۴/۰۵	۲/۵۲	۰/۲۰	۰/۲۲	۰/۴۷	نقش شناخت	استحقاق رهاشدگی خودانظباطی	۱ ۲ ۳
۰/۰۳۴	۴/۵۸	۴/۸۸	۰/۲۳	۰/۲۵	۰/۵۰	هماهنگی با خانواده	اطاعت رهاشدگی استحقاق فداکاری	۱ ۲ ۳ ۴

برای بررسی تاثیر طرحواره ها بر هر یک از ابعاد نگرش نسبت به انتخاب همسر از تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه گام به گام (Stepwise) استفاده شد. جدول ۴ نتایج خلاصه ی مدل رگرسیونی را به ازای رابطه طرحواره ها با هر یک از ابعاد نگرش نسبت به نحوه انتخاب همسر نشان می دهد.

در مدل پیش بینی ارتباط بر اساس طرحواره ها تنها دو طرحواره استحقاق و رها شدگی در مدل باقی ماندند که در مجموع ۱۷ درصد از واریانسهای بعد ارتباط را تبیین مینمایند. در مدل پیش بینی عاشق انفر بودن بر اساس طرحواره ها تنها طرحواره گرفتاری در مدل باقی ماند که در مجموع ۱۱ درصد از واریانسهای بعد عاشق انفر بودن را تبیین مینماید. در مدل پیش بینی کفایت عشق بر اساس طرحواره

ها تنها طرحواره های رها شدگی، استحقاق وفداکاری در مدل باقی ماندند که در مجموع ۲۸ درصد از واریانسهای بعد کفایت عشق را تبیین مینمایند. در مدل پیش بینی سهل انگاری بر اساس طرحواره ها تنها طرحواره های ناکامی، خودانطباقی، گرفتاری و محرومیت هیجانی در مدل باقی ماندند که در مجموع ۲۰ درصد از واریانسهای بعد سهل انگاری را تبیین مینمایند. در مدل پیش بینی تضاد مکمل بر اساس طرحواره ها تنها طرحواره آسیب پذیری در مدل باقی ماند که در مجموع ۰۸ درصد از واریانسهای بعد تضاد مکمل را تبیین مینماید. در مدل پیش بینی ارمان گرایی بر اساس طرحواره ها تنها طرحواره رهاشدگی در مدل باقی ماند که در مجموع ۰۶ درصد از واریانسهای بعد ارمان گرایی را تبیین مینماید. در مدل پیش بینی اطمینان کامل بر اساس طرحواره ها تنها طرحواره های رهاشدگی و استحقاق در مدل باقی ماند که در مجموع ۱۹ درصد از واریانسهای بعد اطمینان کامل را تبیین مینماید. طرحواره استحقاق تنها طرحواره پیش بینی کننده بعد منحرف ساز است که ۳ درصد از واریانسهای آن را تبیین می کند. در پیش بینی بعد نقش شناخت، طرحواره های استحقاق، رهاشدگی، و خود انطباقی وارد مدل شدند که ۲۰ درصد از واریانسهای نقش شناخت را پیش بینی میکنند. در مدل پیش بینی هماهنگی با خانواده بر اساس طرحواره ها تنها طرحواره های اطاعت، رهاشدگی، استحقاق و وفداکاری در مدل باقی ماند که در مجموع ۲۳ درصد از واریانسهای بعد هماهنگی با خانواده را تبیین مینمایند. در هر یک از مدلها گامها، ترتیب ورود و اهمیت هر متغیر پیشین در مدل را نشان میدهند که تنها به ذکر مدل نهایی که پس از ورود تمام پیش بین های ممکن، به دست آمد (مدل کامل) اکتفا شد. طرحواره هایی که در گامهای اول وارد معادله شده اند اهمیت بیشتری در تبیین متغیر ملاک (در مجاورت سایر طرحواره ها) دارند که این تفاوت در مقادیر جبری ضرایب استاندارد (b) مشاهده

تعیین رابطه " طرحواره های ناسازگار اولیه " با ابعاد " نگرش به نحوه... ۶۳

می شود.

جدول ۵. وزن استاندارد و غیر استاندارد طرحواره ها در برآورد هر یک از ابعاد نگرش

نسبت به نحوه انتخاب همسر

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	ضرایب غیر استاندارد		T	سطح معنی داری
		خطای استاندارد B	ضرایب استاندارد b		
ارتباط	مقدار ثابت	۰/۵۵	-	۳۰/۴۹	۰/۰۰۱
	استحقاق	۱/۰۴	۰/۳۰	۳/۵۲	۰/۰۰۱
	رهاشدگی	۱/۲۷	۰/۲۲	۲/۶۰	۰/۰۱۰
عاشق انفر بودن	مقدار ثابت	۰/۴۳	-	۳۷/۲۷	۰/۰۰۱
	گرفتاری	۱/۴۶	۰/۳۳	۳/۸۵	۰/۰۰۱
کفایت عشق	مقدار ثابت	۰/۳۲	-	۲۲/۹۰	۰/۰۰۱
	رهاشدگی	۰/۷۴	۰/۴۰	۴/۸۴	۰/۰۰۱
	استحقاق	۰/۶۲	۰/۳۷	۴/۳۸	۰/۰۰۱
	فداکاری	-۲/۱۹	-۰/۳۰	-۳/۴۵	۰/۰۰۱
سهل انگاری	مقدار ثابت	۰/۸۱	-	۳۳/۵۵	۰/۰۰۱
	ناکامی	۲/۹۷	۰/۲۵	۲/۷۷	۰/۰۰۷
	خودانطباطی	۲/۲۵	-۰/۳۶	-۳/۹۷	۰/۰۰۱
	گرفتاری	۲/۳۹	۰/۲۰	۲/۳۵	۰/۰۲۰
تضاد مکمل	محرومیت هیجانی	۱/۸۹	۰/۱۹	۲/۱۵	۰/۰۳۴
	مقدار ثابت	۰/۲۵	-	۵۶/۵۵	۰/۰۰۱
	آسیب پذیری	۱/۰۷	۰/۲۹	۳/۲۹	۰/۰۰۱
ارمان گرایی	مقدار ثابت	۰/۳۸	-	۳۷/۴۳	۰/۰۰۱

۶۴ فصلنامه فرهنگ مشاوره، دوره جدید، سال اول، شماره ۲، تابستان ۸۹

۰/۰۰۸	۲/۶۸	۰/۲۴	۱/۱۲	۳/۰۰	رهاشدگی	
۰/۰۰۱	۳۸/۳۰	-	۰/۲۷	۱۰/۲۰	مقدار ثابت	
۰/۰۰۱	۳/۳۲	۰/۲۸	۰/۶۱	۲/۰۳	رهاشدگی	اطمینان کامل
۰/۰۰۱	۳/۲۹	۰/۲۸	۰/۵۰	۱/۶۴	استحقاق	
۰/۰۰۱	۳۲/۰۳	-	۰/۳۳	۱۰/۵۰	مقدار ثابت	منحرف ساز
۰/۰۲۸	۰/۲۲	۰/۲۰	۰/۶۵	۱/۴۴	استحقاق	
۰/۰۰۱	۳۶/۶۱	-	۰/۴۰	۱۴/۷۴	مقدار ثابت	
۰/۰۰۱	۴/۷۴	۰/۴۴	۰/۸۵	۴/۰۲	استحقاق	نقش شناخت
۰/۰۰۵	۲/۸۳	۰/۲۴	۰/۹۴	۲/۶۷	رهاشدگی	
۰/۰۴۶	-۲/۰۱	-۰/۱۹	۱/۰۷	-۲/۱۵	خود انضباطی	
۰/۰۰۱	۳۹/۲۱	-	۰/۸۱	۳۱/۶۷	مقدار ثابت	
۰/۰۰۶	۲/۷۹	۰/۲۷	۲/۳۸	۶/۶۶	اطاعت	هماهنگی با خانواده
۰/۰۰۶	۲/۷۹	۰/۲۵	۱/۹۳	۵/۴۰	رهاشدگی	
۰/۰۰۶	۲/۸۱	۰/۲۵	۱/۶۲	۴/۵۵	استحقاق	
۰/۰۳۴	-۲/۱۴	-۰/۲۰	۱/۶۴	-۳/۵۱	فداکاری	

جدول ۵ وزن استاندارد و غیر استاندارد طرحواره هارا بر هر یک از ابعاد نگرش نسبت به نحوه انتخاب همسر نشان می دهد. ضرایب رگرسیون غیر استاندارد (B) نمره ابعاد نگرش نسبت به انتخاب همسر را با استفاده از مجموع نمرات طرحواره ها و مقدار ثابت و بر اساس نمرات خام (وزن هر طرحواره در کنار سایر طرحواره های باقی مانده در مدل) برآورد می کنند. ضرایب رگرسیون استاندارد (b) نمره ابعاد نگرش نسبت به انتخاب همسر را با استفاده از طرحواره ها و بر اساس نمرات استاندارد برآورد می کنند.

بحث و نتیجه گیری

یافته های این پژوهش رابطه بین طرحواره های ناسازگار اولیه و نگرش به نحوه انتخاب همسر را نشان می دهد. نتایج جدول شماره ۲ نشان می دهد که در بین نمونه پژوهشی بیشترین میانگین مربوط به طرحواره ناسازگار استحقاق / بزرگ منشی می باشد که جزء حوزه محدودیت های مختل می باشد. طرحواره های این حوزه منجر به بروز مشکلاتی در رابطه با رعایت حقوق دیگران ، همکاری با دیگران ، تعهد یا هدف گزینی و رسیدن به اهداف واقع بینانه می شود. افرادی که طرحواره استحقاق را دارند معتقدند که نسبت به دیگران یک سر و گردن بالاتر هستند، حقوق بیشتری برای خود قائلند و تعهدی نسبت به رعایت اصول روابط متقابل که راهنمای تعاملات اجتماعی بهنجار هستند، ندارند. چنین افرادی برای اینکه بتوانند کسب قدرت کنند و یا دیگران را کنترل نمایند، تمرکز افراطی بر برتری جویی دارند (یانگ، ۲۰۰۳).

در تبیین این یافته می توان گفت که طرحواره ناسازگار بیشتر در افراد در مسیر زندگی تداوم خواهد داشت و بر چگونگی رابطه فرد با شریک آینده زندگی تاثیر خواهد گذاشت. و از آنجا که طرحواره های ناسازگار ، ناکارآمد هستند موجب احساس ناخشنودی و نارضایتی در زندگی آینده خواهند شد. همانطور که جیل (۲۰۰۸) در پژوهش خود بیان می کند این طرحواره های ناسالم که به دنبال تجربه های ناگوار دوران کودکی پیش می آیند، می توانند به عنوان هسته اصلی اختلالات شخصیت در میان همسران ایفای نقش کنند و در نهایت موجب نارضایتی از زندگی زناشویی شوند.

یانگ و گلوسکی (۱۹۹۷) نتیجه گیری کرده اند که افراد دارای طرحواره حوزه های محدودیت مختل به دلیل آنکه کمتر در قبال دیگران احساس مسئولیت می کنند و نسبت به احساسات شریکشان کمتر احساس نگرانی می کنند بنابراین احتمال دارد نسبت به احترام متقابل به شریک زندگی پای بند نباشند و نسبت به انتخاب همسر نیز از افکار

الزام آورتر بیشتری استفاده می کنند که غیر واقع بینانه خواهد بود. در نتایج جدول ضرایب همبستگی نیز مشاهده می شود که بیشترین همبستگی مربوط به طرحواره استحقاق و شناخت فرد مورد نظر می باشد. منظور از شیوه استفاده از شناخت در انتخاب همسر بدین صورت تعریف می شود که این افراد معتقدند که فقط داشتن شناخت از فرد مورد علاقه برای انتخاب و یک زندگی زناشویی پایدار و با ثبات کافی است و دیگر نیازی به شناخت زیاد از اطرافیان نمی باشد و معتقدند که تضمین کننده ی ازدواج پایدار و موفقیت همیشگی در ازدواج فقط شناخت فرد مورد نظر است. در پژوهش حاضر بیان شد افرادی که دارای طرحواره استحقاق هستند خود را بیشتر از دیگران قبول دارند بنابراین در زمینه انتخاب همسر تیز بر این باورند که در صورتیکه شناخت کافی از طرف مقابل کسب کنند دیگر نیازی به اطرافیان ندارند.

کمترین میزان همبستگی نیز در مورد طرحواره ناکامی با ارتباط با فرد مورد علاقه است. این یافته چنین تبیین می شود که هر چه فرد ناکامی را بیشتر تجربه کند و جزء طرحواره های خود قرار دهد بنابراین از ترس ناکام شدن مجدد دیگر نیازی به ارتباط با فرد مورد علاقه نمی یابد.

در مدل رگریسونی ارائه شده مشاهده می شود که طرحواره های رهاشدگی و استحقاق بیشترین سهم را در پیش بینی افکار الزام آورتر در انتخاب همسر دارا هستند. فردیکه طرحواره رهاشدگی را در روابط بین فردی بخصوص در انتخاب همسر وارد می کند پیوسته می اندیشد که هر لحظه امکان دارد شریک زندگی اش او را رها کند و به فرد دیگری علاقه مند شود. بنابراین به احتمال بیشتری از افکار الزام آورتر برای انتخاب همسر تیز استفاده می کند تا بدین وسیله احتمال مو فقت در امر انتخاب را بالا ببرد.

سرسرو (۲۰۰۴) بیان می کند که افرادی که طرحواره گرفتاری را دارا هستند در دام

ارتباط هیجانی شدید و نزدیک بیش از اندازه می افتند و بر این باورند که حمایت فرد دیگر موجب تداوم زندگی آنها می شود و از این رو بیشتر احساس پوچی و سر در گمی می کنند. در یافته های پژوهش حاضر در مدل پیش بینی عاشق یک نفر بودن تنها طرحواره گرفتاری باقی ماند که ۱۱ درصد از واریانسهای این بعد را تبیین مینماید. همانطور که رایس و رزبلت^۱ (۲۰۰۴) بیان کرده اند عشق فقط می تواند مکمل ازدواج باشد نه عامل تعیین کننده آن و اگر تنها بر روابط رمانتیک اکتفا شود و از بررسی سایر معیارهای استحکام خانواده چشم پوشی شود بی تردید پایه های سستی برای زندگی مشترک پی ریزی خواهد شد. افرادی که درگیر عشق رمانتیک هستند اغلب واقعیت را فدای امیدها و آرزوهایشان می کنند و به جای اینکه ویژگیهای واقعی طرف مقابل را حتی اگر ناامید کننده باشد بپذیرند، از طریق فیلترهای خوشایندی که مبتنی بر تصاویری ایده آل است به این عشق می نگرند. بنابر این در دام ارتباط بیش از اندازه می افتند.

در مدل پیش بینی هماهنگی با خانواده نیز اعمال و نفوذ و رخنه والدین در انتخاب همسر برای فرزندان صورت می گیرد و نحوه ارتباط والدین با فرزندان نیز می تواند تاثیر گذار باشد در این مدل طرحواره های رهاشدگی، استحقاق، اطاعت و فداکاری باقی ماندند که پیش بینی کننده این نوع از انتخاب می باشند. افرادی که دارای طرحواره اطاعت هستند (این طرحواره در حوزه دیگر جهت مندی قرار دارد) احساس اجبار نسبت به واگذاری افراطی خود به دیگران دارند و طرحواره ایثار و فداکاری نیز تمرکز افراطی بر ارضای نیازهای دیگران در زندگی روزمره دارد که در انتخاب همسر تاثیر خانواده و هماهنگ بودن با آن مورد نظر قرار می گیرد.

به طور کلی می توان گفت که پژوهش حاضر مبنی بر ارتباط بین طرحواره های ناسازگار اولیه و استفاده از افکار الزام آور در انتخاب همسر مورد تایید قرار گرفته است.

همانطور که تحقیقات پیشین نیز بیان داشته اند طرحواره های ناسازگار پیش‌بینی‌کننده عدم صمیمیت زناشویی و حتی بروز طلاق بیشتر و نارضایتی بیشتر از زندگی زناشویی شده است و پژوهش حاضر نیز نشان می‌دهد که این طرحواره‌ها می‌توانند در مراحل شروع زندگی و پیش از ازدواج نیز تاثیرگذار باشند. بنابراین میتوان با الگویی کارآمد بر پایه‌ی طرحواره‌درمانی پیشگیری از برخی عوارض را در مشاوره های پیش از ازدواج موجب شد.

منابع

- اندوز، زهرا؛ حمید پور، حسن. (۱۳۸۴). بررسی رابطه طرح واره های ناسازگار با سبک دلبستگی و سازگاری زناشویی. مقاله ارایه شده در دومین کنگره آسیب شناسی خانواده در ایران. دانشگاه شهید بهشتی. ۲۵ تا ۲۹ اردیبهشت.
- آقاجانی، ا. (۱۳۷۴). بررسی ویژگی های شخصیتی دانشجویان مجرد ۱۸ تا ۲۵ ساله و رابطه آن با نگرش به انتخاب همسر. دانشگاه تربیت معلم.
- آهی، قاسم (۱۳۸۴). هنجاریابی فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره یانگ «SQ-SF» (بررسی ساختار عاملی) بین دانشجویان دانشگاههای تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته سنجش و اندازه گیری، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی.
- ذوالفقاری، مریم؛ فاتحی زاده، مریم السادات؛ عابدی، محمد رضا. (۱۳۸۷). تعیین رابطه بین طرح واره های ناسازگار اولیه با ابعاد صمیمیت زناشویی. مجله خانواده پژوهی، شماره ۱۵، ۲۶۱-۲۴۷.
- کریمی، ی. (۱۳۸۳). نگرش و تغییر نگرش. چاپ دوم. تهران: نشر ویرایش.
- کلارک وارن، ن. در جستجوی عشق زندگی. ترجمه: مهدی قراچه داغی. (۱۳۸۱). تهران: نشر اوحدی.
- یانگ، جفری. (۱۹۹۹). شناخت درمانی اختلالات شخصیت: رویکرد طرحواره محور، ترجمه: صاحبی، علی و حمید پور، حسن. (۱۳۸۴). تهران: انتشارات ارجمند.
- یانگ، جفری؛ کلو سکو، ژانت؛ ویشار، مارجوری. (۲۰۰۳). طرحواره درمانی: راهنمای کاربردی برای متخصصان بالینی، ترجمه: حمید پور، حسن و اندوز، زهرا. (۱۳۸۶). تهران: انتشارات ارجمند.
- یوسفی، ناصر؛ اعتمادی، عذرا؛ بهرامی، فاطمه؛ احمدی، سید احمد؛ فاتحی زاده، مریم السادات. (۱۳۸۹). مقایسه طرح واره های ناسازگار اولیه در همسران مطلقه و عادی به عنوان پیش بینی کننده طلاق. مجله روانپزشکی و روانشناسی ایران، سال شانزدهم، شماره ۱، ۳۳-۲۱.

Ball,S.&Cecero,J.(2001).Addicted patients with personality disorders:Traits,schema,and presenting problems.Journal of personality Disorders,15,72-83.

Beck,A.T.(1967).Depression:causes and treatment. Philadelphia,pensylvania : university of pensylvania press.

Bradbury,T.(2008).Research on the nature and determinants of marital satisfaction:a decade in review.Journal of Marriage and Family. 62,964-980.

Cecero,H.(2004).Tools and tenets of schema therapy:Toward the construct validity of Early Maladaptive Schema Questionnaire.Clinical psychology and psychotherapy,11,344-357.

Christin,A.(2008).Development and validation of the cognitive inventory of Subjective Distress. International Journal of Geriatric Psychiatry.23,1175-1182.

Cobb,N.P.;Larson,J.H.;Watson,W.L.(2003). Development of the attitudes about romance and mate selection scale. Online

Corey,K.M.(2005).Effects of childhood family environment on marital attitudes. For degree of master, truma. State university

Friedman,M.(2003). Family nursing research :theory and practice .5th ed. Newjersey:pearson education Inc.P:35-55.

Jill,L;Micheal.F;Vreeswijk.A.(2008).An empirical test of schema mode conceptualizations in personality disorders.Behaviour Research and therapy.46.854-863.

Pascal,A&Christin,A&Jean<L.(2008).Development and validation of the cognitive inventory of subjective distress.International journal of geriatric psychiatry. 23.1175-1182.

Reis,H.T&Rusbult,C.E.(2004).Closerelationship(Key eadings).Newyork.Psychology Press.10-57.

Rayner,J.S.(2008).The relationship between patterns of relating and early maladaptive schema . unpublished doctoral dissertation.

Stiles,O.E.(2004).Early maladaptive schema and intimacy in young adults romantic relationship.Unpublished doctoral university, Sanfrancisco Bay.

Wellburn,K.,Dagg,P.,Coristine,M.,&Pontriact,A.(2000).Schematic change as a result of an intensive groupe-therapy day-treatment program.Psychotherapy;Theory,Research,Practice,Traning,37,189-195.

Young,J.E.(1990).Cognitive therapy for personality disorder;A schema-focused approach.New York;Professional Resource Excheng,Inc.

Young,J.E&Gluhoski,V.(1997).A schema-focused perspective on satisfaction in close relationships.In R